

ชื่อโครงการวิจัย การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมศักยภาพอาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์พี่เลี้ยงเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการเป็นที่เลี้ยงวิชาการสำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ชื่อผู้วิจัย

ผศ.ดร.ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผศ.ดร.อิศเรศ พิพัฒน์มงคลพร	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
อ.ดร.กนิษฐา เขาวัดนกุล	คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
อ.ดร.นภาเดช บุญเชิดชู	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ปีดำเนินการเสร็จ 2558

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพการณ์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบ 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมศักยภาพอาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์พี่เลี้ยงเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการเป็นที่เลี้ยงวิชาการสำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 3) เพื่อทดลองใช้ และศึกษาประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น โดย 3.1) ประเมินความสามารถด้านการเป็นที่เลี้ยงทางวิชาการสำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของอาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์พี่เลี้ยง 3.2) ประเมินความสามารถด้านการจัดประสบการณ์/จัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 3.3) ประเมินความพึงพอใจของอาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์พี่เลี้ยงที่มีต่อการใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น 3.4) ประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่มีต่อการใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น และ 4) ศึกษาการปฏิบัติที่เป็นเลิศในการเสริมสร้างศักยภาพอาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์พี่เลี้ยงในการพัฒนาความสามารถด้านความเป็นที่เลี้ยงทางวิชาการสำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในระดับปฐมวัย และระดับประถมศึกษา การวิจัยนี้ประยุกต์แบบแผนของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การวิจัยและพัฒนา และการวิจัยแบบผสมผสานวิธี เป็นกระบวนการ 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน สภาพการณ์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนา 2) การออกแบบและพัฒนารูปแบบ 3) การทดลองใช้ และศึกษาประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น 4) การประเมินผล ปรับปรุงรูปแบบและถอดบทเรียนการเป็นที่เลี้ยงทางวิชาการเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู กลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้รูปแบบ คือ พี่เลี้ยงทางวิชาการซึ่งประกอบด้วย อาจารย์นิเทศก์คณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ จำนวน 7 คน อาจารย์พี่เลี้ยงในสถานศึกษาจำนวน 31 คน และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในความดูแลร่วมกันของพี่เลี้ยงทางวิชาการ จำนวน 31 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ(%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1) รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีชื่อว่ารูปแบบการสร้างเสริมศักยภาพอาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์พี่เลี้ยงเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการเป็นที่เลี้ยงทางวิชาการสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มีองค์ประกอบ คือ หลักการวัตถุประสงค์ กระบวนการของรูปแบบ 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนระยะที่ 1 การปฐมนิเทศและเตรียมความพร้อม ระยะที่ 2 การวางแผน ระยะที่ 3 การปฏิบัติตามบทบาทของพี่เลี้ยงทางวิชาการ ระยะที่ 4 การประเมินความก้าวหน้าของการปฏิบัติการเป็นที่เลี้ยงทางวิชาการ เงื่อนไขของการใช้รูปแบบ และผลที่เกิดขึ้นตามรูปแบบ

2) ผลการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า ความสามารถด้านการเป็นที่เลี้ยงทางวิชาการของพี่เลี้ยงทางวิชาการซึ่งประกอบด้วย อาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยง ก่อนและหลังการทดลอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความสามารถด้านการจัดประสบการณ์/จัดการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครู ก่อนและหลังการทดลอง ทั้งจากการประเมินของอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยง และการประเมินความสามารถตนเองของนักศึกษาวิชาชีพครู มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความพึงพอใจของพี่เลี้ยงทางวิชาการที่มีต่อการใช้รูปแบบ ทั้งจากการประเมินของอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยง พบว่า ภาพรวมทุกด้าน

มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.84$, S.D. = 0.35) และความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครูที่มีต่อการใช้รูปแบบ พบว่า ภาพรวมทุกด้านมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.71)

3) แนวปฏิบัติที่ดีในการเป็นพี่เลี้ยงทางวิชาการเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู ประกอบด้วย การมี ภาพลักษณ์ (Appearance) กิจลักษณะ (Perfomance) และการแสดงศักยภาพการปฏิบัติงานในวิชาชีพครู (Potential) ของพี่เลี้ยงทางวิชาการ

คำสำคัญ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม รูปแบบการสร้างเสริมศักยภาพอาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์พี่เลี้ยง ความสามารถด้านการเป็นพี่เลี้ยงวิชาการ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

Title Participatory Action Research for a Development of Potential Enhancement Model for Supervisors and Cooperating Teachers to develop the abilities to be Mentors for Student Teachers

Researchers

Assist.Prof.Dr.Poranat kitroongrueng	Faculty of Education, Silpakorn University
Assist.Prof.Dr.Isaret Pipatmongkonporn	Faculty of Education, Silpakorn University
Dr.Kanitha Chaowatthanakun	Faculty of Education and Development Sciences, Kasetsart University
Dr.Napadech Booncherdchoo	Faculty of Education , Nakhon Pathom Rajabhat University

Research Year 2015

Abstract

The purposes of this research were to 1) study fundamental information, conditions and needs for model development; 2) develop a enhancement model with great potential for supervisors and cooperating teachers to apply in order to be mentors for student teachers; 3) study the effectiveness of the model through these procedures : (3.1) to assess the abilities of the supervisors and cooperating teachers as mentors ; (3.2) to evaluate the student teachers' capabilities of learning management;(3.3) to study the ratio of satisfaction on the model from the supervisors and teachers; (3.4) to investigate the students' satisfaction on the model; and 4) examine the best practice for increasing the mentorship abilities among the supervisors, teachers, student teachers in early childhood and primary education. The researchers applied the tetra-stage-study from a participatory action research, research and development, mixed method as well; moreover, the processes must be related to the mentioned objectives. The sample comprised of 7 supervisors, 31 cooperating teachers and 31 student teachers. The data was analyzed by mean, standard deviation, t-test and content analysis.

The results were shown as follows:

1) The developed model was named “A Potential Enhancement Model for Supervisors and Cooperating Teachers to develop the abilities to be Mentors for Student Teachers”. Components of the model consisted of principles, objectives and processes divided into 4

phases : Preparing phase (P₁) , Planning phase (P₂), Practicing of Mentors phase (P₃),Progression and Assessment phase (P₄).

2) After using the model, the achievement of the supervisors and cooperating teachers on the mentorship abilities was higher significantly at the level of .01 When the student teachers assessed themselves with the supervisors and teachers, it was found that their learning management was higher significantly at the level of .01 Furthermore, satisfaction of the first on using the model was rated at the highest level (\bar{X} = 4.84, S.D. = 0.35); for which of the latter was the high level (\bar{X} = 4.37, S.D. = 0.71). Additionally

3) The best practice necessary for being the good mentors was appearance, performance and potential in professional working.

Key words :

Participatory Action Research / Potential Enhancement Model for Supervisors and Cooperative Teachers / The abilities to be Mentors /r Student Teachers